

PEDAGOGIK TEXNOLOGIYANI TANLASH VA AMALGA OSHIRISH

Siddiqova Sadoqat G'afforovna

Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori,
pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori,
sadoqats@mail.ru

Saidjonova Parvina Shuxratovna

"Sity Sport Bukhara" MChJ menejeri, erkin tadqiqotchi

***Annotatsiya.** Mazkur maqolada pedagogik texnologiyalar muammolari, pedagogik texnologiyaning asosiy negizi, pedagogik jarayonni amalga oshirish mexanizmi va kafolati, o'quv jarayonida innovatsion texnologiyalarni tanlash hamda qo'llash, interfaol metodlar, ta'limning maqsadi kabi masalalar yoritib berilgan.*

***Tayanch iboralar:** pedagog faoliyati, pedagogik texnologiya, pedagogik jarayon, ta'limning maqsadi, zamonaviy talablar, metod tanlash.*

***Abstract.** This article describes issues such as the problems of pedagogical technologies, the main basis of pedagogical technology, the mechanism and guarantee of the pedagogical process, the selection and application of innovative technologies in the educational process, interactive methods, and the purpose of education.*

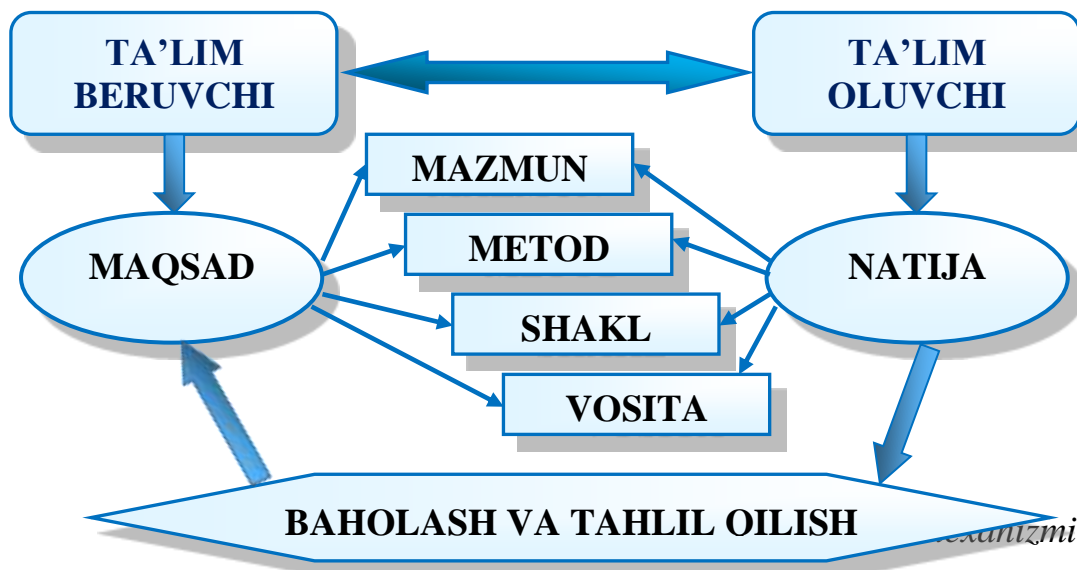
***Key words:** pedagogic activity, pedagogical technology, pedagogical process, purpose of education, modern requirements, method selection.*

Zamonaviy ta'limni tashkil etishga qo'yiladigan muhim talablardan biri ruhiy va jismoniy kuch sarf etmay, qisqa vaqt ichida yuksak natijalarga erishishdir. Qisqa vaqt orasidagi muayyan nazariy bilimlarni talabalarga etkazilib berish, ularda ma'lum faoliyat yuzasidan ko'nikma va malakalarni hosil qilish, shuningdek, talabalar faoliyatini nazorat qilish, ular tomonidan egallangan bilim, ko'nikma hamda malakalar darajasini baholash ta'lim beruvchidan yuksak pedagogik mahorat hamda ta'lim jarayoniga nisbatan yangicha yondashuvni talab etadi.

Pedagogik texnologiyalar muammolarini o'rganayotgan ta'lim beruvchilar, ilmiy-tadqiqotchilar, amaliyotchilarning fikricha, innovatsion texnologiya – bu faqat axborot texnologiyasi bilan bog'liq hamda ta'lim berish jarayonida qo'llanishi zarur bo'lgan masofaviy ta'lim yoki turli xil texnikalardan foydalanish bilan belgilanadi.

Boshqa olimlarning fikricha esa, pedagogik texnologiyaning eng asosiy negizi – bu ta’lim beruvchi va ta’lim oluvchining belgilangan maqsaddan kafolatlangan natijaga hamkorlikda erishishlari uchun tanlagan texnologiyalariga bog‘liq deb hisoblanadi, ya’ni ta’lim berish jarayonida maqsad bo‘yicha kafolatlangan natijaga erishishda qo‘llaniladigan har bir ta’lim texnologiyasi ta’lim beruvchi va talaba o‘rtasida hamkorlik faoliyatini tashkil eta olsa, har ikkalasi ijobiy natijaga erisha olsa, o‘quv jarayonida ta’lim oluvchilar mustaqil fikrlab, ijodiy ishlay olsalar, izlansalar, tahlil eta olsalar, o‘zlari xulosa qila olsalar, o‘zlariga, guruhga, guruh esa ularga baho bera olsa, ta’lim beruvchi bunday faoliyatlari uchun imkoniyat va sharoit yarata olsa, ana shu, ta’lim berish jarayonining asosi hisoblanadi.

Har bir mashg‘ulot, mavzu, o‘quv predmetining o‘ziga xos texnologiyasi mavjud, ya’ni o‘quv jarayonidagi innovatsion texnologiya – talabaning ehtiyojidan kelib chiqqan holda bir maqsadga yo‘naltirilgan, oldindan loyihalashtirilgan va kafolatlangan natija berishga qaratilgan pedagogik jarayondir.

Yuqoridagi 1-rasmdan ko‘rinib turibdiki, maqsadning amalga oshishi va kafolatlangan natijaga erishish, ham ta’lim beruvchi, ham talabaning hamkorlikdagi faoliyati hamda ular qo‘ygan maqsad, tanlagan mazmun, metod, shakl, vositaga, ya’ni texnologiyaga bog‘liq.

Ta’lim beruvchi va talabaning maqsaddan natijaga erishishida qanday texnologiyani tanlashlari ular ixtiyorida, chunki har ikkala tomonning asosiy maqsadi aniq natijaga erishishga qaratilgan, bunda talabalarniig bilim saviyasi, guruh xarakteri, sharoitga qarab ishlatiladigan texnologiya tanlanadi, masalan, natijaga erishish uchun balki, kompyuter bilan ishlash lozimdir, balki film, tarqatma material, chizma va

plakatlar, turli adabiyotlar, axborot texnologiyasi kerak bo'lar, bular ta'lim beruvchi va talabaga bog'liq.

Bugungi kunda bir qator rivojlangan mamlakatlarda talabalarning o'quv va ijodiy faolligini oshiruvchi hamda ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini kafolatlovchi pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida katta tajriba to'plangan bo'lib, ushbu tajriba asoslarini tashkil etuvchi metodlar interfaol metodlar nomi bilan yuritilmoqda.

Metod – (grekcha «*metodos*» so'zidan olingan bo'lib, izlanish yoki bilish yo'li, nazariya, ta'limot ma'nosini anglatadi) aniq vazifani yechishga bo'ysundirilgan, borliqni amaliy yoki nazariy o'zlashtirish jarayonlarining yoki yo'llarining yig'indisi.

O'qitish metodi – ta'lim oluvchining ehtiyojiga asoslangan holda muayyan maqsadga erishishga qaratilgan faoliyatni tashkil etishning tartibga solingan yo'llar yig'indisi.

Interfaol metodlar – bu jamoa bo'lib fikrlash deb yuritiladi, ya'ni pedagogik ta'sir etish metodlari bo'lib, ta'lim mazmunining tarkibiy qismi hisoblanadi. Bu metodlarning o'ziga xosligi shundaki, ular faqat pedagog va ta'lim oluvchilarning birgalikda faoliyat ko'rsatishi orqali amalga oshiriladi.

Bunday oliy ta'lim tizimidagi metodlar o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ularga quyidagilar kiradi:

- talabani mashg'ulot davomida befarq bo'lmaslikka, mustaqil fikrlash, ijod etish va izlanishga majbur etishi;
- talabalarni o'quv jarayonida bilimga bo'lgan qiziqishlarini doimiy ravishda bo'lishini ta'minlashi;
- talabani bilimga bo'lgan qiziqishini mustaqil ravishda har bir masalaga ijodiy yondashgan holda kuchaytirishi;
- ta'lim beruvchi va talabani hamisha hamkorlikdagi faoliyatini tashkillashtirishi.

Har qanday ta'limning maqsadi – bilimni hamda uni amalda qo'llay bilish ko'nikmalari va malakalarini shakllantirish va rivojlantirish, shunga zarur shaxs sifatlari va ko'rsatmalarni ishlab chiqishdan iboratdir.

O'quv faoliyati harakatida maqsadning barcha komponentlari amalga oshar ekan, turli metodlarni birgalikda qo'llash zarur. Shuning uchun ta'lim metodini tanlashda eng asosiy omil bo'lib, aniq o'quv mashg'ulotining didaktik vazifasi xizmat qiladi.

Metod tanlash nafaqat o'quv maqsadidan, balki o'quv material mazmuniga va bu fanning murakkabligiga bog'liq. Bundan tashqari metodlarni tanlashda tinglovchilarning soni, ularning o'quv imkoniyatlari, ta'limning davomiyligi, o'quv-moddiy sharoitlar va ta'lim beruvchining mahoratiga bog'liq.

Demak, bugungi kunda ta'lim sohasida fan va texnikaning so'nggi yutuqlari asosida ishlab chiqilgan audio, video, telekommunikatsiya va informatsion texnika va texnologiyalarning qo'llanilishi katta ahamiyat kasb etib, ularning didaktik imkoniyatlari bilan tanishib chiqish va mashg'ulotlarda ularni qo'llashni o'rganish pedagoglar uchun ularning faoliyatida katta yordam beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Daminov, L. O., & Tukhtaeva, J. P. T. Z. S. (2020). Nigora Zakiraliyeva Sayfullaeva, Khurshid Nozimovich Khakimov The Importance of Game Technologies in the Training of Future Vocational Teachers on the Basis of Competent Approach. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, (4), 6669-6674.

2. [O 'QUV MASHG 'ULOTLARINI TASHKIL ETISHGA QO 'YILADIGAN TALABLAR](#). T Zebo, S Muhayo - *Innovations in Technology and Science Education*, 2023

3. Тўхтаева, З. Ш., Каноатова, Д. С., & Жамолов, Ж. Т. (2019). Интеграционные процессы в развитии системы высшего образования в Узбекистане. *Вестник магистратуры*, (4-3 (91)), 62.

4. Sharifovna, T. Z. (2019). ORGANIZATIONAL-METHODOLOGICAL INTER-OBJECTIVE INTEGRATIONS IN TEACHING SPECIAL DISCIPLINES. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences* Vol, 7(12).

5. Bakhtiorovna, T. B. (2020). Technical innovative-educational environment. *Novateur publications international journal of innovations in engineering research and technology*, 7(4), 246.

6. SHARIFOVNA, T. Z., & FAKHRITDINOVNA, M. S. (2020). The Theoretical Basis for Ensuring the Continuity of the System" Preschool-Primary-Higher Education. *International Journal of Innovations in Engineering Research and Technology*, 7(4), 1-4.

7. Тухтаева, З. Ш. (2012). Методика межпредметной преемственности в профессиональном образовании.